

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **È È**
ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 28743/04)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
30 Νοεμβρίου 2006

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Στρασβούργο, 30 Νοεμβρίου 2006
[υπογραφή :] / S. NIELSEN /
Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση **È È** **κατά της Ελλάδος**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :
Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, Πρόεδρο,

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

F. TULKENS,

N. VAJIĆ,

A. KOVLER,

E. STEINER,

K. HAJIYEV,

και τον Γραμματέα του Τμήματος, S. NIELSEN.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 19 Νοεμβρίου 2006.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 28743/04) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Έλληνας υπήκοος È È («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 27 Ιουλίου 2004 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Θηβών Ι. ΚΤΙΣΤΑΚΙ και από τον Δικηγόρο Αθηνών Δ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟ. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από την εξουσιοδοτημένη εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Γ. ΣΚΙΑΝΗ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2005, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση, και, δυνάμει του άρθρου 29 § 3 της Συμβάσεως, να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Ο προσφεύγων είναι συνταξιούχος του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (εφεξής «ΙΚΑ»).

5. Στις 13 Αυγούστου 1996, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς αίτηση κατά του ΙΚΑ, με την οποία ζητούσε να καταδικασθεί να του καταβάλει αποζημίωση λόγω εσφαλμένου υπολογισμού του ποσού των εισφορών του.

6. Στις 29 Ιανουαρίου 1999, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς απέρριψε την αίτηση (απόφαση 328/1999).

7. Στις 2 Νοεμβρίου 1999, ο προσφεύγων εφείσβαλε την απόφαση αυτή.

8. Στις 7 Μαρτίου 2001, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση και έκανε δεκτό το αίτημα του προσφεύγοντος (απόφαση 385/2001).

9. Στις 25 Οκτωβρίου 2001, το ΙΚΑ κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως.

10. Η υπόθεση συζητήθηκε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας στις 2 Φεβρουαρίου 2004. Το ΙΚΑ παραιτήθηκε τότε από την αίτηση αναιρέσεως (πράξη 156/2004). Την ίδια ημέρα, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δεκτή την παραίτηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

11. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι λόγω της διάρκειας της διαδικασίας παραβιάσθηκε η αρχή της «εύλογης προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί (...) εντός ευλόγου προθεσμίας από (...) δικαστήριο, το οποίο (...) θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

12. Η Κυβέρνηση αντικρούει τους ισχυρισμούς αυτούς και υποστηρίζει ότι τα επιληφθέντα της υποθέσεως δικαστήρια απεφάνθησαν εντός ευλόγων προθεσμιών. Προσθέτει δε ότι ο προσφεύγων δεν επεδίωξε την επίσπευση της διαδικασίας, γεγονός το οποίο συνέβαλε στην επιμήκυνσή της.

13. Η χρονική περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, άρχισε στις 13 Αυγούστου 1996, ημερομηνία κατά την οποία το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς επελήφθη της υποθέσεως, και έληξε στις 2 Φεβρουαρίου 2004, με την πράξη 156/2004 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Διήρκεσε, επομένως, επτά έτη και πλέον των πέντε μηνών για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Επισημαίνει, περαιτέρω, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Το Δικαστήριο υπομινμήσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του

άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως (βλ. *Τσάρας κατά της Ελλάδος*, n° 5085/03, §§ 15-17, της 4^{ης} Αυγούστου 2005, και *Μανιός κατά της Ελλάδος*, n° 70626/01, § 28, της 11^{ης} Μαρτίου 2004).

17. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην περί «ευλόγου προθεσμίας» επιταγή.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

18. Ο προσφεύγων παραπονείται, επίσης, ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει δικαστήριο ενώπιον του οποίου να δύναται κάποιος να προσφύγει προκειμένου να παραπονεθεί για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Συμβάσεως, το οποίο έχει ως εξής :

«Κάθε πρόσωπο του οποίου τα αναγνωριζόμενα στη (...) Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες παραβιάσθηκαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίαση διεπράχθη από πρόσωπα ενεργούντα εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων τους.»

A. Επί του παραδεκτού

19. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ άλλου ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

20. Η Κυβέρνηση αναφέρει πρωτίστως ότι το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως συνιστά *lex specialis* σε σχέση με το άρθρο 13 και ότι δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί το Δικαστήριο και επί της αιτιάσεως αυτής. Σε κάθε περίπτωση, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα να εγείρει κατά των επιληφθέντων της υποθέσεώς του δικαστών την αγωγή η οποία προβλέπεται από το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Με το άρθρο αυτό θεσπίζεται η έννοια της ειδικής επιζήμιας πράξεως δημοσίου δικαίου, η οποία συνεπάγεται εξωσυμβατική ευθύνη για το Δημόσιο. Η ευθύνη αυτή προκύπτει από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις. Κατά την Κυβέρνηση, ο προσφεύγων είχε επίσης τη δυνατότητα να εγείρει αγωγή κακοδικίας κατά των εν λόγω δικαστών ή να ζητήσει από τον Υπουργό Δικαιοσύνης να κινήσει πειθαρχική διαδικασία σε βάρος τους.

21. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι τα προτεινόμενα από την Κυβέρνηση ένδικα μέσα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 13, διότι μόνο στόχο έχουν την επιβολή κυρώσεων για πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία συνδέονται με την προσωπική συμπεριφορά των δικαστών και δεν προσφέρουν άμεση επανόρθωση της καταστάσεως. Επίσης, ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η Κυβέρνηση δεν παραθέτει κάποιο νομολογιακό παράδειγμα πραγματικής εφαρμογής των προτεινομένων ενδίκων μέσων.

22. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι το άρθρο 13 εγγυάται πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής, η οποία επιτρέπει τη διατύπωση παραπόνων όσον αφορά τη μη εκπλήρωση της επιβαλλόμενης από το άρθρο 6 § 1 υποχρεώσεως προς εκδίκαση των υποθέσεων εντός ευλόγου προθεσμίας (βλ. *Kudla κατά της Πολωνίας* [GC], n° 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

23. Εξ άλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερόμενους πραγματική προσφυγή κατά την έννοια του άρθρου 13 της Συμβάσεως, η

οποία θα τους επέτρεπε να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά της Ελλάδος*, n° 53401/99, §§ 29-30, της 10^{ης} Απριλίου 2003 και *Αγγελόπουλος κατά της Ελλάδος*, n° 43848/02, §§ 21-25, της 9^{ης} Ιουνίου 2005). Το Δικαστήριο δεν διακρίνει στην παρούσα περίπτωση οιονδήποτε λόγο ο οποίος θα επέτρεπε να αποκλίνει της νομολογίας αυτής, πολλώ μάλλον όταν η Κυβέρνηση δεν αποδεικνύει ότι στην ελληνική έννομη τάξη συμπεριελήφθη εντωμεταξύ παρόμοιο ένδικο μέσο.

24. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως λόγω της απουσίας από το εσωτερικό δίκαιο ενός ενδίκου μέσου το οποίο θα είχε επιτρέψει στον προσφεύγοντα να επιτύχει την κατοχύρωση του δικαιώματός του στην εκδίκαση της υποθέσεώς του εντός ευλόγου προθεσμίας, κατά την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

25. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

26. Ο προσφεύγων ζητά 5.000 ευρώ για την ηθική βλάβη, την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη.

27. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό το οποίο ενδεχομένως θα επιδικασθεί, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ.

28. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη βεβαία ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαια κρίση, συμφώνως προς το άρθρο 41 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 3.000 ευρώ για τον λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

29. Ο προσφεύγων ζητά επίσης να του καταβληθούν τα έξοδα και οι δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Προσκομίζει μία απόδειξη παροχής υπηρεσιών εκ 1.500 ευρώ, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στις δικηγορικές αμοιβές τις οποίες έχει ήδη καταβάλει για την εκπροσώπησή του ενώπιον του Δικαστηρίου.

30. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος είναι αόριστες και αδικαιολόγητες. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό το οποίο ενδεχομένως θα επιδικασθεί για την αιτία αυτή, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.

31. Το Δικαστήριο υπομιμνήσκει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], n° 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα το ποσό των 1.500 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

32. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως.
4. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, 3.000 ευρώ (τρεις χιλιάδες ευρώ) για ηθική βλάβη και 1.500 ευρώ (χίλια πεντακόσια ευρώ) για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 30 Νοεμβρίου 2006 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα. Αθήνα, 19.12.2006.

Η Μεταφράστρια

Μαρία Παν. Παπαδοπούλου